

Una de les mítiques cúpules de la base del Pení de Roses "reviu" com a magatzem agrícola al poble d'Ollers

Durant dècades van vigilar el cel de l'Empordà des de la base militar, fins que van ser desmantellades

Inicialment, les dues boles, un cop en desús, van ser traspassades a l'exèrcit argentí

Segons ha descobert l'associació empordanesa Gas Mountain, una de les boles ha estat traslladada i reconvertida en magatzem agrícola al poble d'Ollers, al municipi de Vilademuls, al Pla de l'Estany. La troballa revela el curiós destí d'un dels elements més emblemàtics de l'antiga base militar del Pení. Les mítiques cúpules del Pení, dissenyades per protegir els radars de les inclemències del temps com el vent o la humitat, garantien el bon funcionament de les antenes. Aquests radoms formaven part de l'estació radar militar instal·lada al cim del Pení, una infraestructura estratègica creada durant la Guerra Freda. Entre 1956 i 1959, els Estats Units hi van desplegar el 875th Air Control Squadron per controlar l'espai aeri del sud d'Europa davant possibles amenaces soviètiques. Posteriorment, el control va passar a mans de l'Exèrcit espanyol a través de l'EVA 4 (Esquadró de Vigilància Aèria núm. 4), amb la mateixa missió de vigilància i defensa aèria. La duresa del clima a la serra de Rodes, amb la tramuntana com a protagonista, va posar a prova la resistència de les cúpules. En més d'una ocasió, el vent va arribar a enderrocar-ne alguna. En un dels temporals més intensos, el 2015, una d'aquestes estructures va sortir literalment volant, deixant el radar sense protecció. La combinació de forts vents, la proximitat al mar i les condicions meteorològiques extremes ha fet que aquesta àrea estigui catalogada com a zona de "risc extrem" per a la instal·lació i manteniment de radoms. Toni Salamanca, president de l'associació Amics del Pení i del Cap de Creus apunta que "podria ser que aquelles restes de la cúpula que es va emportar el vent fossin les que ara es troben en aquest poble", remarca com a hipòtesi. La possibilitat que aquella estructura, llançada pel temporal anys enrere, hagi estat recuperada i reutilitzada com a magatzem agrícola obriria una nova lectura sobre el destí d'aquestes peces singulars del patrimoni militar. Amb la modernització de la base, es va instal·lar el radar Indra 3D Lanza l'any 2009, amb una sola cúpula de 22,5 metres de diàmetre i capacitat per controlar l'espai aeri tridimensional. Durant el procés, van conviure provisionalment la nova esfera i una de les antigues cúpules, fins que es va completar el sistema i es van desmuntar les estructures originals. "Totes dues provenien de l'exèrcit americà, que després les va cedir a l'exèrcit espanyol. Un cop la tecnologia va quedar obsoleta, es van transferir a l'exèrcit argentí", assenyala l'historiador David G. Algilaga. Durant dècades, la base del Pení va ser un enclavament clau de vigilància aèria, amb centenars de militars destinats i els radars protegits per les emblemàtiques cúpules blanques. L'any 1977, un misteriós robatori d'armes va sacsejar la instal·lació i encara avui roman sense resoldre. A partir dels anys 90, la base va iniciar una profunda transformació tecnològica: amb l'arribada dels radars 3D, ja no calia tenir dues antenes ni, per tant, dues cúpules protectores. Aquest canvi va motivar el desmantellament de les històriques 'boles'. "És en aquell moment quan se les van endur cap a l'Argentina", remarca Algilaga. Tot i això, continua essent una incògnita com és que una d'aquestes cúpules ha acabat reapareixent reconvertida en un magatzem agrícola en un municipi del Pla de l'Estany. El Pení ha passat de comptar amb més de 300 efectius a tenir-ne menys de 100, però continua sent una peça clau dins de l'OTAN. Des de la base es controla tant el trànsit aeri militar com el civil, amb la capacitat de transmetre dades en temps real als centres de comandament de l'Estat i dels aliats.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/alt-emporda/2025/09/25/les-mitiques-cupules-base-peni-reapareixen-magatzem-agricola-o>

